A FÜLHALLGATÓ

Leült az íróasztalhoz. Fejére illesztette a fülhallgatót. Ügyetlen szerszám, fájt. A hangszórót a tizenhat éves használta már egy éve. Ha a férfi hívását várta, odaült dolgozni, nem csinálhatott semmi mást, mert nem hallotta volna a csengetést. Zavarta a tudat, hogy megint vár valakire. Zavarta a virtuális tér, nem akarta beleengedni sem az érzéseit, sem a gondolatait.

Tudatos élete nagyobbik felében a fia apjára várt. A legszabadabb, a legokosabb, a legostobább ember, akit ismert. A hangjába szeretett bele? A cigarettától reszelős, bársonyosan mély hang beborította, átmelegítette, ha fázott. Vagy azért szerette meg, mert soha egy percre sem akarta szeretni? Csúf, ragyás arc, nagy orr, vaskos szemüveg. Már kopaszodott, amikor megismerték egymást, a férfi akkor húzatta ki sorra a fogait, és csináltatta a fogsorát. Harmincnyolc éves volt, Lenke huszonhat.

Indulnia kellett. Ahelyett, hogy élete nagy regényét írta volna meg, mások regényének alakulásánál bábáskodott. Tizenévesekkel töltött el napi nyolc-tíz-tizenhat órát. A felét fizetésért, a másikat szerelemből. Csináltak színházat, körtánccal tanulták a jambust, írtak verset, és persze beszéltek, beszéltek, beszéltek. Mire hazaért, már nem vágyott társaságra. Erőt kellett vennie magán, hogy a fiára, az édes, egyszülött fiára ne morranjon rá, hagyja most békén. Hogy aznapra, hogy örökre elég volt a beszédből.

Azt a másik tizenhat évest nem tudta megmenteni. A megfelelő gyógyszer-kombinációra már innia sem kellett. Tőle kért segítséget. Szerzett orvost. Ott volt, ha kellett. Nem többször és nem kevesebbszer. Soha nem mondta, hogy nem ér rá. Aztán télen a fiú eltűnt. Tavasszal hozták a hírt, hogy hóolvadáskor találták meg a hegyen. Mint egy szegény, itt felejtett kismadár, elaltatta magát a meleg hó alatt.

Ült a számítógép előtt, a fején a fülhallgató. Már tudta, hogy a férfi, hogy Táti nem szereti, de még nem akarta hinni. Pál volt élete nagy szerelme. Szívem Pál. Fájdalmas volt a válás, négy évig gondolni sem tudott férfira, örült, hogy egyedül van, és végre békét teremtett önmagában. Néha már örült annak is, hogy a világon van, ezen a kehes, akadozó, zsugorodó világon. Ami persze tágul. Kicsikarta, megteremtette benne a szépet, és tűrte, nyelte a mocskot, mert végre, ötven felé közelítve felfogta, hogy az élete nem az övé.

Nem hitt istenben, de hitt a fiában, a tanítványaiban, a szeretteiben. Nem ragaszkodott különösebben az élethez, de már szabadulni sem akart tőle.

Életben tartotta Pált, mert Pál élni akart. Mindig azt mondta, százhúsz évig. A legborzalmasabb delírium közben fogta a kezét, hallotta, ahogy félrebeszél, szerette azért, ahogy reszelős hangon tiltakozott, ne fogja le, mikor minden csövet kitépett volna magából. – Ereszd el a kezecskémet! – mondta. – Aztán: – Vedd már el tőlem a poharat, nehéz! – miután fáslival, szorosan lekötötték a kezét. Egészen bebugyolálták a kézfejét, mert éjszaka kiszökött a lazább kötelékből, fölkelt, a fölvágott hasával, az infúziós csővel, orrszondával, az öt körülötte repkedő zacskóval kísértett a kórházi folyosón. Három hónap alatt háromszor foltozták össze. Már senki nem hitt abban, hogy élnie kell, csak Lenke, aztán Lenke se.

Amikor Lenke az összeomlás határán állt, és Pálról először mondták az orvosok, talán megmarad, akkor jött Táti.

– Csak szólj, és érted megyek! – mondta. Sok éve ismerték egymást, dolgoztak együtt. Lenke maga sem értette, miért engedi, hogy a férfi átölelje. Föloldódott benne a jég, áradás fenyegette, ahelyett hogy békésen megdermedt volna, és a maradék életerejéből táplálta volna a másokét. – Csak félig ne szeress! – mondta Lenke. Tátit húsz éven át vidámnak és felszínesnek képzelte, tehát egy pillanatra se vette komolyan. Most megérezte a férfiban, hogy sebzett, hogy a komorsága szinte áthatolhatatlan, hogy ő is azt hiszi, befejezte az életét, és érezte azt is, hogy Táti még meg sem ismerte önmagát.

„Kinek köszönjelek?" – írta Táti.

„Borostyánba költözött/ Bőrünkkel néha nézd/ Csókunk öröklakó, lakolt/ A vénák döbbenését" – írta Pál.

„Évek óta kísért egy kép. Nem tudom, hogy honnan jött, de van. Valahol, balra fent, nem túl magasan, éppen csak felfelé kell tekinteni. Háttér nincs, azaz csak világos fény. Abban áll egy rövidke pad, melyen melletted ülök. Mindketten nagyon öregek vagyunk, de Te ott is nagyon szép vagy. Fogom a kezed és nagyon boldog vagyok.

Te végre egyszer meg tudsz feledkezni arról, hogy neked mindig fegyelmezettnek kell lenned, és megtörténik, amire annyira vágytam egész addigi életemben: VISSZASIMOGATSZ. Ez a simogatás tényleg simogatás lesz és nem csak én magyarázom bele egy apró kézmozdulatba, hogy az. Ha ez megtörténik, más érzésre többé nem lesz szükségem, ez az örökkévalóságig betölt." – írta a hajóskapitány, akit negyven éve nem látott. Lenke a számítógép előtt ült, és levelet írt a hajóskapitánynak. Megírta neki Tátit és megírta Pált. Ennyit még senkinek nem árult el magáról. A kapitány azt válaszolta, élete nehéz pillanataiban mindig őt képzelte maga elé. Úgy hitte, benne, a kisfiúban lakik a rossz, abban a szőke kislányban meg a jó. Így élte túl, amit nem lehetett túlélni, ami más embert bűnözővé tesz, kocsmatöltelékké vagy öngyilkossá. Két fogadalmat tett önmagának: mindig szeretni fogja Lenkét,

akitől, úgy érezte, áthidalhatatlan szakadék választja el, és haláláig kitart a felesége, élete társa mellett.

Lenke megrendült. Már-már azt hitte, ő az egyedüli lény a világon, aki képes úgy szeretni, hogy semmit ne várjon cserébe. Tudatosan erre nevelte magát. Nem emlékezett rá, hol kezdődött. Talán ott és akkor, amikor miatta halt meg egy huszonkét éves fiú. Csak azért, mert ő nem akarta szeretni. Mert az ember nem jó vagy rossz, csak van és lenni akar.

Tátinak igaza van. A szerelmet nem lehet akarni. A szeretet viszont irányítható. A szeretet nem bánt fölöslegesen. Bánt tudatosan, előre megfontolt szándékkal, mert a szeretet életben akar tartani, és az élet fáj.

Pál, miközben Lenkét kísérgette egy éven át koncertre, színházba, kiállításra, kocsmáról kocsmára, gonosz dolognak tartotta a szerelmet. Ártalmasnak és pusztítónak. Lenke kinevette, átlátott rajta. Ő még nem érzett semmi egyebet, de kezdte megkedvelni Pált. Azért, amiért nem szokás. Fölfedezte benne a kisfiút, aki valaha volt. Az ártatlanságot. A szenvedést. Dacot. Pál ivott és sziporkázott. Jóval később érkezett el az idő, már beszélt a gyerekük, amikor kataton tekintettel ült a kocsmában, és Lenke a kétévesforma gyerekkel ment érte és vonszolta haza. Lenke nem tudta, hogy mi micsoda és mi miért történik. Érzékeny volt, de a világ dolgaiban elképesztően tudatlan.

Dolgozni próbált a fülhallgatóval a fején. Aztán levette, és nem nézett oda többet. Nem nézte meg a leveleit sem. Nem akart lenni. Nem maradt még egyszer húsz éve arra, hogy Tátival is végigcsinálja, amit előtte Pállal.

Gyereket várt Páltól, de még bizonytalan volt önmagában. Belebetegedett, elvetélt. A kórházban Pál arcába nézett, és azt érezte, hogy most lett valami visszavonhatatlan, mostantól jóban-rosszban ehhez a férfihoz tartozik. Ezt nem titkolta Pál előtt sem, nem látta értelmét, hogy emberekkel játsszon, mire Pál bizonytalanodott el. Rögtön fontos lett a másik élete, az addigi nők és gyerekek. Hosszú évek teltek el azzal, hogy Lenkét, akit eddig bekebelezni akart, most távolabb tolja magától. Oka volt rá, majdnem belepusztult az első felesége elvesztésébe.

Lenke gyötrődött, nem értette, aztán lassan, nagyon lassan megértette, de már nem tudott vele mit kezdeni. Ezekben az években, míg Pál a kocsmákban élt, Lenke nevelte a fiát, eltartotta mindhármukat, elfelejtette, hogy lehet nyugodtan aludni. Pál az éjszaka közepén zuhant mellé az ágyba, szerelmet vallott, majd elaludt. Hogy túlélje, Lenke már nem ment Pál után a kocsmába, hanem módszeresen jegelni kezdte az érzéseit. Kellett hozzá tíz év, de visszavonhatatlanul sikerült. A haldokló Pált úgy szerette, mint a testvérét, Pál pedig, a halálból visszatérő, tiszta tudatú Pál, azt mondta, amit az utolsó néhány évben már hol dühödten, hol részeg érzelgőséggel

bizonygatott: őt és csak őt szereti szerelemmel. Tudja már. Egyetlen lett és egyetlen marad. És most mihez kezdjen a visszakapott életével?

Lenke érezte a jól ismert, de már elfeledettnek hitt hideget, ami a gyomrából kúszott fölfelé. Tudta, hogy Táti álom volt, és fel kell ébrednie. Táti úgy használta, mint egy kurvát. Ugyanaz a Táti, aki képes volt a legnagyobb gyöngédséggel megsimogatni a haját. Aki a tanácsát kérte abban, hová ültessen egy növényt. Aki bízott benne, és a szerelmét kérte. Akiben Lenke végre megbízott, és feltétel nélkül adta magát. Aki azt mondta, akkor is itt vagy, ha nem vagy itt. Az a Táti, akivel verseket olvastak egymásnak órákon át, az a Táti másnap tudott úgy viselkedni, mintha mi sem történt volna. Félretette. El tudott menni mellette úgy, hogy nem érintette meg. Hetekre el tudott válni tőle. Tudatosítania kellett magában, hogy a férfi használta. Nem akarta hinni. Érezte, hogy újra beleköltözik a hideg. Próbálta figyelmeztetni Tátit. Erős volt már és öreg, nem a magánytól félt. Még most is a férfit féltette, mert tudta, hogy mire ráébred, mit veszít el, már csáknynyal sem tudja feltörni a jégpáncélt, ami Lenkét körülveszi. Sajnálta Tátit. Nem tudta gyűlölni. Már nagyon régóta nem tudott gyűlölni. Tudta, hogy a férfinak nagyobb szüksége van őrá, mint neki a férfira. Hiszen ő újra tud szeretni és szenvedni. Ez már az övé, senki nem veheti el.

Elhevert a kádban, és nézte a köldöke alatt, a sötétlő és lassan növekvő foltot. Talán mégis meg kellene mutatni egy orvosnak. Három éve nézegeti, és játszik a sorssal. Az emberekkel sosem játszott, a sorssal gyakran. Hallás után megy át az úton, nem néz körül. Pedig gyáva, gyáva, gyáva. Gyerek volt még, kanyarós, egyedül, otthon, és egészen biztos volt abban, hogy meg fog halni. Nagyon félt, de nem a halál tényétől, hanem attól, hogy nem látja majd, mi történik aztán. Mint a korábbi álmaiban. Csak lengetnie kellett a karját és repült. Nem értette, a többi ember, miért nem próbálkozik. Ennél nincs egyszerűbb. Csak akarniuk kellene, és oda repülnének, ahova kívánják. Könnyen, mint a madarak. Énekelhetnének a házak fölött. Lobogtatná a hajukat a szél. Ahol földet érnének, ott tehetnének valami jót. Nem, nem, soha rosszat. Ahhoz nem kell repülni. Álmában beszélt és beszélt. És várta a következő kalandot. Biztosan tudta, hogy mindig lesz azután. Semmi nem helyrehozhatatlan. Csak erősen kell akarnia, és lengetni, lengetni a karját.

A fájdalomhoz is idő kell, gondolta Lenke. A fájdalom luxus. Hagyta, hogy szétáradjon benne, hogy betöltse. Az éjszakai pihenés óráit áldozta rá. Megfürdette magát a fájdalomban. Aztán hagyta, hogy megszilárduljon, mint a viasz, csomóba gyűrte, és kiöklendezte magából.

Fehérdolmányos, kék tollú szarka ugrált át előtte az úton.

Az öregembernek a vállára szállt. Az öreg megszelídítette, beszélt hozzá. A szibériai hadifogságban megtanult bánni emberrel, állattal, önmagával. Minden ránc mosolygott az arcán. Megszerelt kilincset, ajtót. Őrizte a parányi arborétumot, örült mindennek, ami él, mesélt, és a meséiben jól végződött a rossz is.

Lenke álmodott. Virágzó birsek alatt járt, térdig érő fűben. Mellette mahónia bokrok, kökény, krisztustövis, borostyán. A sűrű indák között nem találta az ajtót. Marasztalta a kert, ahol mindig magányosan sétált, mégsem volt egyedül. Egy madár szökdécselt előtte akkor is, amikor először megnyílt a sövény. Követte a bohókás madarat, az ajtó, amit azelőtt sose látott, résnyire nyitva állt. Habozás nélkül kilépett. A túloldal nem sokban különbözött az ő kertjétől, mégis tudta, hogy itt védtelen. Más birodalmába lépett, más szabályok vonatkoznak rá is. Nem bánta, vezette a madár.

Görcsösen ökölbe szorított kézzel ébredt. Zsibbadtan vette tudomásul, hogy megint nem talált oda. Homályosan emlékezett rá, hogy a nyitott ajtón túl, a madár elvezette valakihez, aki örült neki. Akit ősidőktől fogva ismert, pedig akkor látott először.

Az álomban történt valami, amire nem tudott visszaemlékezni. Amitől görcsbe rándult a teste, és szorongva ébredt. Valaki kergette, másvalaki nem eresztette a kezét. Hangokat hallott. Lehűlt körülötte a levegő. Nem látott, mert eltűnt az égről a nap, a hold, a csillagok. Sem a Göncöl, sem a Hattyú nem vezette, pedig mindig hűségesen köszönt nekik. Az ajtónak lökte a szél vagy egy rúgás. Átbukott rajta. Az ajtó becsapódott. Annyit még látott, hogy az indák máris befonják, és belül nincs rajta se zár, se kilincs.

A birs még virágzott, de Lenke nem találta a helyét. Valakit veszített el vagy valamit? Tette a dolgát, édeset és keserűt ízlelt, savanyút és sósat, megérintette a fák kérgét, de nyugtalan maradt. Az ajtó eltűnt, hiába kereste. Nem látta a szarkát sem, nem tétovázott tovább. Elindult ellenkező irányba. Csak annyit tudott, hogy nem állhat meg, az álomban sincs nyugalom, ahogy a nyugalomban nincs álom.

Az öregember Lenkével is úgy bánt, mint a szarkával.

Ő halt meg előbb, aztán öngyilkos lett a tizennyolc éves unokája, aztán a felesége.
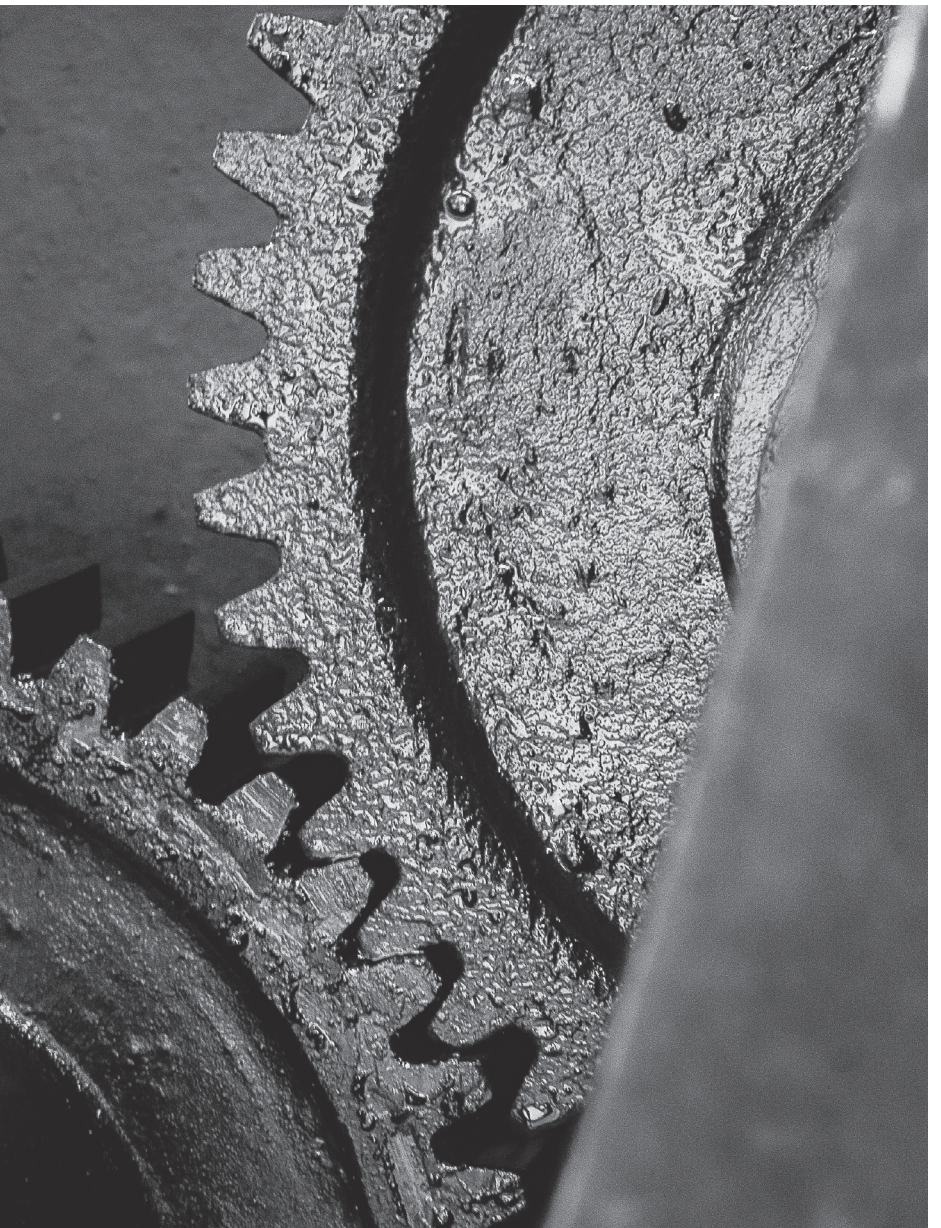
Lenke már régen a városban élt, nem gondolt az öregemberre, és soha nem álmodott, amikor a gazos, töredezett lépcsőn megjelent a szarka. Megint könnyűnek érezte magát, felelőtlennek és boldognak, mert abban az egyetlen percben, a megcsomósodott fájdalom helyén, a száraz napsütésben, a beton repedésében látta, hogy van szomszéd kert, és van ajtó, ha soha nem találja meg, ha soha nem érti meg, mi történt, abban a kertben akkor is lakik valaki, az a valaki.